

گزارش روزنامه صبا از جشنواره فیلم کوتاه تهران

شور نسل تازه؛ سینمای کوتاه جان گرفت

سخن گفتند. اما شاید پدیده امسال جشنواره، فیلم «خداحافظ اشغال» ساخته برادران ارک باشد. صف طولانی علاقه‌مندان برای تماشای این فیلم کوتاه، یادآور رونق روزهای طلایی جشنواره‌های سینمایی است. این فیلم که به گفته برخی منتقدان، حکم دومینی از پروژه‌ی بلند آینده‌ی این دو فیلم‌ساز را دارد، بازبان تصویری خلاقانه و روایت متفاوتش توانسته مخاطبان حرفه‌ای را نیز شگفت‌زده کند.

یاد ناصر تقوایی در چهل و دومین جشنواره
این دوره از جشنواره با یاد و نام ناصر تقوایی، فیلم‌ساز بزرگ و تأثیرگذار سینمای ایران برگزار می‌شود. تقوایی، که بسیاری از فیلم‌سازان جوان امروز از او به‌عنوان معلم غیرمستقیم خود یاد می‌کنند، نمادی از نگاه دقیق و عمیق به زندگی مردم عادی است؛ نگاهی که در بخش‌های مختلف جشنواره امسال نیز جاری است. جالب آن که با تصمیم دبیر جشنواره، مراسم افتتاحیه رسمی برگزار نشد تا همه‌چیز به نمایش فیلم‌ها و گفتگو با مخاطبان اختصاص یابد. این انتخاب، به‌روز شعبی را در جایگاه مدیری قرار داده که ترجیح می‌دهد «خود فیلم‌ها سخن بگویند» و تمرکز جشنواره را بر محتوا بگذارد.

هم‌افزایی نهادها و رسانه‌ها
در سطح شهری نیز، با نصب گسترده‌ی بلبورد‌های جشنواره در نقاط مختلف شهر و حتی بر روی اتوبوس‌های خطوط پرتردد، تصویر جشنواره را به میان مردم آورده است. این حضور شهری، به جشنواره هویت بصری قدرتمندی داده که هر رهگذری را به یاد رویداد این روزها می‌اندازد. از سوی دیگر، پوشش رسانه‌ای گسترده‌ای نیز در حال انجام است. برنامه «هفت» از شبکه نمایش با ویژه‌برنامه‌ای درباره فیلم کوتاه، برنامه «هوران» در آپارات و ویژه‌برنامه‌ی اختصاصی فیلم کوتاه در شبکه‌ی دو سیما، بخش‌های مختلف جشنواره را برای مخاطبان سراسر کشور روایت می‌کنند.

پیوند نسل‌ها در سینمای کوتاه
یکی دیگر از نکات جالب امسال، حضور محمدرضا آذرپندار، دبیر دوره چهل و یکم، در رویدادهای امسال است. او با وجود واگذاری مسئولیت به دبیر جدید، همچنان در رفت‌وآمد میان سالن‌ها دیده می‌شود و این استمرار ارتباط، نشانه تعامل مثبت میان نسل‌های مدیریتی جشنواره است. به‌روز شعبی، دبیر فعلی جشنواره، در گفت‌وگوهای مختلف تأکید کرده است که هدف اصلی او، ایجاد فضایی برای گفت‌وگوی بین نسل‌هاست؛ گفت‌وگویی که هم در میان فیلم‌سازان جوان و پیشکسوت دیده می‌شود و هم در میان تماشاگران و داوران.

شور تماشاگران و انرژی جشنواره
با وجود فاصله مکانی، سالن‌های نمایش از صبح تا شب پر از تماشاگر است. دانشجویان فیلم‌سازی از دانشگاه‌های تهران، هنر و سوره، در کنار خانواده‌ها و علاقه‌مندان، فضای پرنشاطی را پدید آورده‌اند. کافی است به راهروی اصلی ایران‌مال قدم بگذارید تا تاهیه‌ی گپ و گفت‌ها درباره فیلم‌ها، عکس‌گرفتن با پوسترها و صف‌های بلبل را ببینید. همه‌چیز از انرژی و امید می‌گوید؛ از نسلی که می‌خواهد حرفش را در قالب فیلم کوتاه بزند. امسال، جشنواره فقط مکانی برای دیدن فیلم نیست، بلکه فرصتی برای دیدن آینده‌ی سینمای ایران است.

پایان، آغاز است
چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه تهران، بی‌تردید یکی از منسجم‌ترین و پرشورترین دوره‌های خود را تجربه می‌کند. از پیام رئیس‌جمهور تا یاد ناصر تقوایی، از حضور دانش‌آموزان تا استقبال مردم از فیلم‌های کوتاه، همه نشانه‌هایی است از اهمیت روزافزون این هنر در جامعه امروز ایران. در پایان، شاید بتوان گفت که امسال، جشنواره نه فقط محفلی برای فیلم‌سازان که آینده‌ای از تحرک فرهنگی نسل جوان ایران است؛ نسلی که از دل فیلم کوتاه، رؤیای سینمایی بزرگ‌تری را دنبال می‌کند.

چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه تهران با دبیری به‌روز شعبی، امسال در حالی در ایران‌مال برگزار می‌شود که از همان روز نخست، شور و هیجان چشم‌گیری در میان فیلم‌سازان، دانشجویان، علاقه‌مندان و حتی خانواده‌های تهرانی به چشم می‌خورد. این رویداد قدیمی و معتبر سینمای کوتاه، بار دیگر ثابت کرده است که فیلم کوتاه، رسانه‌ای زنده و پرقدرت برای بیان دغدغه‌های نسل جدید است.

اما آن چه امسال جشنواره را از دوره‌های گذشته متمایز کرده، نه فقط ترکیب فیلم‌ها یا ساختار تازه برگزاری، بلکه پیام رئیس‌جمهور به افتتاح جشنواره است؛ پیامی که در نوع خود کم‌سابقه است. چرا که در سال‌های اخیر، معمولاً وزیر یا مدیران میانی دولت برای جشنواره‌های فرهنگی پیام ارسال می‌کردند، حضور مستقیم رئیس‌جمهور در این سطح، نشان از اهمیت و جایگاه ویژه‌ی سینمای کوتاه در عرصه فرهنگی کشور دارد. این اتفاق در همان ساعات ابتدایی، توجه رسانه‌ها و فعالان حوزه هنر را جلب کرد و فضای متفاوتی به آغاز جشنواره بخشید.

ایران‌مال؛ میزبان دور اما پرشور جشنواره
محل برگزاری جشنواره، مرکز همایش‌های ایران‌مال است؛ مکانی که اگر چه از مرکز شهر فاصله دارد، اما با استقبال گسترده مخاطبان روبه‌رو شده است. از صبح تا شب، سالن‌های نمایش مملو از تماشاگرانی است که با دقت فیلم‌ها را دنبال می‌کنند. صف‌های طولانی مقابل سالن‌ها برای دیدن فیلم‌های محبوب، نشانه‌ی همین اشتیاق است. به گفته برگزارکنندگان، بخشی از این استقبال چشم‌گیر به خاطر برنامه‌ریزی دقیق برای رفاه مخاطبان بوده است. ون‌ها و سرویس‌های ویژه‌ای برای رفت‌وآمد شرکت‌کنندگان تدارک دیده شده و با همکاری شرکت تپسی، پنجاه درصد تخفیف برای دو سفر رفت و برگشت به مقصد ایران‌مال در نظر گرفته شده است؛ اقدامی که به‌ویژه برای دانشجویان و علاقه‌مندان شهرستانی مورد توجه قرار گرفته است.

در کنار این تسهیلات، حضور هرروزه دانش‌آموزان دو هنرستان هنری در بخش‌های مختلف جشنواره، حال‌وهوای تازه‌ای به فضا داده است. چهره‌های نوجوان و جوانانی که با دفترچه مخصوص در نشست‌های تخصصی این دوره از جشنواره شرکت می‌کنند در فیلم می‌بینند و درباره آن بحث می‌کنند، تصویری از آینده‌ی سینمای ایران را در این روزها شکل می‌دهد.

فیلم‌ها و ذائقه مخاطبان
در میان ده‌ها فیلمی که در این دوره به نمایش درآمده، چند اثر به‌طور ویژه نظر مخاطبان را جلب کرده‌اند. فیلم‌های «انار»، «میام دنبالت» و «مو» از جمله آثاری بودند که با استقبال چشم‌گیر تماشاگران مواجه شدند و بسیاری از تماشاگران پس از نمایش، از تجربه‌ی عاطفی و صمیمی این آثار

ما و فیلم کوتاه و آینده سینما

چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه تهران در حال برگزاری است؛ جشنواره‌ای که به نظر من مهم‌ترین رویداد سینمایی ماست، چرا که چشم‌اندازی از آینده سینما و سینماگران ما را نشان می‌دهد.

منوچهر اکبرلو روزنامه‌نگار، منتقد و پژوهشگر

فرهنگ فیلم کوتاه دیدن
این کیفیت هنری و فکری یک اثر است که از آن یا سینما می‌سازد یا نمی‌سازد. در یک فیلم کوتاه از یک فیلم‌ساز جوان هم می‌توان در بسیاری اوقات شاهد درخشش الماس گونه بعضی از اندیشه‌های چندان نافذ و عمیق بود که تا ژرفای دوردست اندیشه نفوذ کند و افق دیگرگونه‌ای را پیش روی بیننده بگشاید. گرچه باید تصریح کرد که هنوز تا رسیدن به آثاری مستقل، ناب، زلال و تأثیرگذار فاصله بسیاری داریم و این سینما همچنان با اشکالات و مشکلات دست و پاگیر مواجه است. هنوز به رغم همه توجهات و اهتمام به این نوع سینما اعتقاد به فیلم کوتاه و باور به توانمندی به ارزش آن در جامعه شکل نگرفته و فرهنگ فیلم کوتاه دیدن جا نیفتاده است.

فیلم کوتاه و حوصله تماشاگر!
در جهان کنونی با گسترش رسانه‌های گوناگون برای ارائه اطلاعات و مفاهیم فرهنگی، هنری و سیاسی باید زبان ایجاز را جستجو کنیم. تماشاگران آینده برای دیدن فیلم‌های طولانی و یا خواندن رمان‌های چند جلدی فرصت کافی خواهند داشت. در چنین شرایطی فیلم‌های کوتاه دیجیتال حرف اول را خواهند زد و این درست برعکس تفکر برخی جوانان است که تلاش می‌کنند داستان‌های ده دقیقه‌ای خود را کش دهند. فیلم‌های ۳۰ و ۴۵ دقیقه‌ای خسته کننده بسازند. تصور برخی از جوانان این است که آنها زمانی می‌توانند خود را یک فیلم‌ساز حرفه‌ای بدانند که یک فیلم ۹۰ دقیقه‌ای ساخته و از طریق پخش آن در سینماها برای خود وجهه‌ای کسب کنند. طبیعتاً با چنین نگرشی سازندگان جوان آثار ویدئویی و سینمایی روز به روز از حرکت نوبنی که در جهان آغاز شده عقب خواهند افتاد و اساساً عده‌ای از فیلمسازان سینمای جوان ساختن آثار کوتاه را پل‌های کوچکی می‌دانند برای عبور و رسیدن به فیلم‌های بلند مدت و هنگامی که قدم به عرصه فیلم بلند می‌گذارند در می‌یابند که تا چه اندازه مناسبات حرفه‌ای فیلمسازی خلاقیت آنان را دچار خدشه می‌سازد. اکنون زمان آن رسیده که آثار کوتاه، موجز و جذاب فیلم کوتاه با تفکر و دانش و نگاه نوگرایی آنان دردم آمیزد تا سینمای آینده شاهد کشف سبک‌ها و نگرش‌های تازه باشد. به خاطر داشته باشیم که در دنیای شلوغ و پرازدحام آینده آدم‌ها حوصله پرحرفی ندارند.

فیلم کوتاه و هویت مستقل
فیلم کوتاه هویت خودش را دارد. این بدان معناست که تقلید از فیلم‌های بلند سینمایی در فیلم‌های کوتاه راه به جایی نمی‌برد. فیلمساز کوتاه بهتر است از زندگی بهره بگیرد تا راه رفته دیگران. در بسیاری کشورها، سینمای کوتاه راهگشا و هدایتگر سینمای بلند است اما در اینجا فیلم کوتاه به لحاظ فرم در برخی موارد حرف زیادی برای گفتن ندارد چرا که در بسیاری موارد می‌کوشد از آثار پیشین الگو بگیرد. فضای کنونی، فیلمسازان جوان را وامی‌دارد که به دنبال مضامین جدید نباشند گرچه حرف‌های بسیاری برای گفتن داشته باشند. از سوی دیگر جریان خوبی در فیلم کوتاه به وجود آمده و آن ایجاد اعتماد در فیلمسازان جوان است.

کشف ظرفت‌های نو
فیلم کوتاه آکنده از صداقت، سادگی، نوآوری و خلاقیت است و فیلمساز در این عرصه پیوسته و مداوم در جستجوی کشف لحظه‌ها، نگاه‌ها و زاویه‌های تازه و درصدد شکار معانی و قلمروهای جدید است. به رغم همه کمبودها، کمی امکانات و نبود انگیزه‌های اقتصادی فیلمساز می‌کوشد با نگرشی عمیق به مسائل و واقعیات جهان پیرامون بنگرد و مناسبات حاکم بر سینمای حرفه‌ای و نگاه‌های معنادار را بشکند. می‌کوشد با پرهیز از زیاده‌کویی و ریسمان بلند اکشن و دیالوگ‌نویسی... به معجزه ایجاز تصویر و چرخه کوتاه زمان، ناب‌ترین لحظه‌ها و صحنه‌ها را خلق کند.

امید به آینده
مانند هر سال چشم انتظار فیلم‌ها و فیلمسازان جوان می‌مانیم. امید آن که ما را شگفت‌زده کنند و به آینده امیدوار.